

# O'zbek tili

I qism

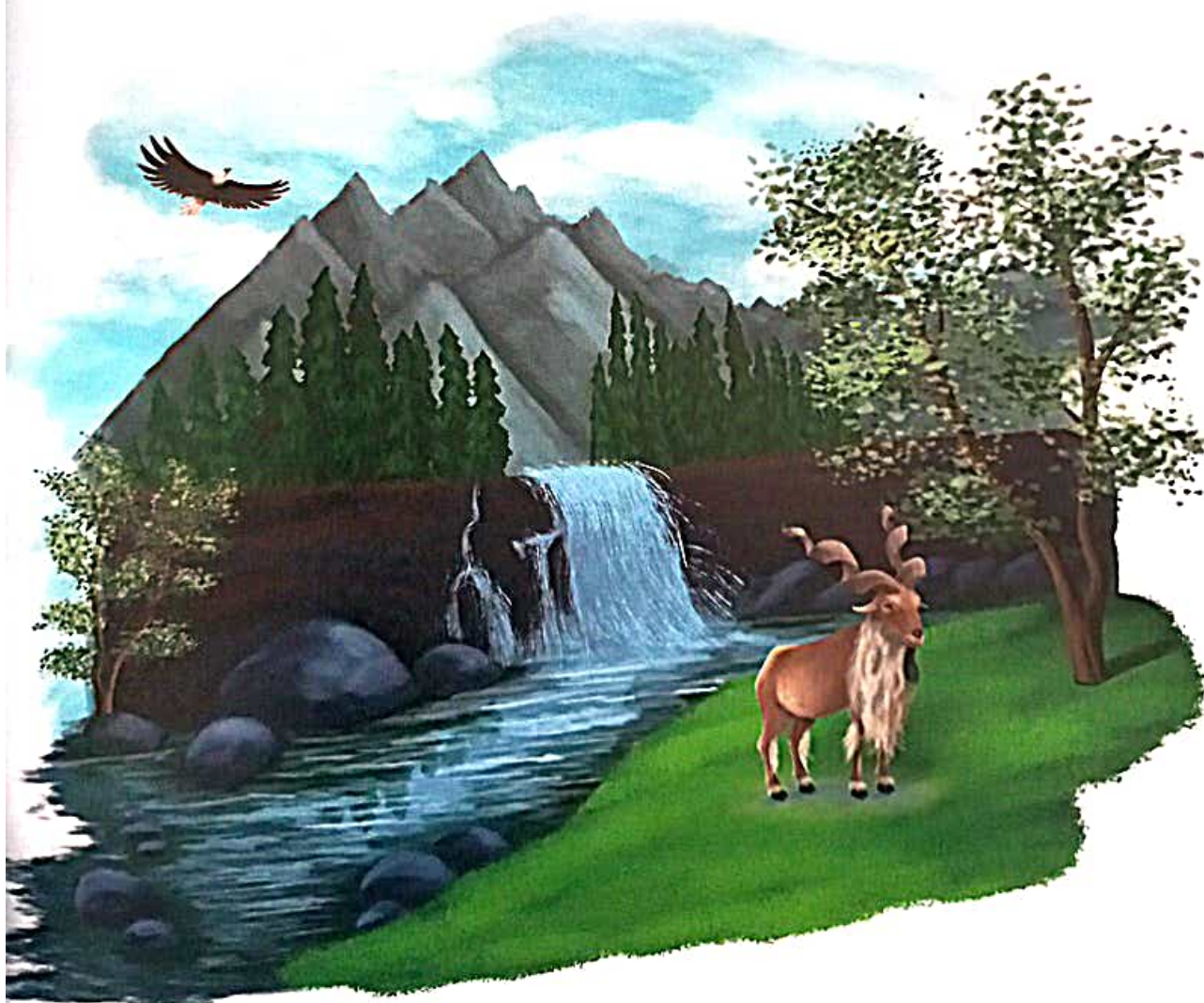
2



## Hurmatli o'quvchilar!

Qo'lingizdagi kitob – O'zbek tili darsligi. Bu darslik sizni o'zbek tilining ajoyib olamiga olib kiradi. Siz o'zbek tili alifbosi bilan tanishasiz, o'zbek tilida o'qish va yozishni o'rganasiz, savol berish va savollarga javob berishni bilib olasiz, Vatanimiz O'zbekiston haqida, tug'ilib o'sgan yurtigingiz to'g'risida o'zbek tilida so'zlab bera oladigan bo'lasiz. Shu bilan birga, o'zingiz qiziqqan mavzularda do'stlaringiz bilan suhbatlashish uchun kerakli so'zlarni to'g'ri qo'llashni o'rganib olasiz.

***“O'zbek tili” olamiga xush kelibsiz!***



O'zbekiston – Vatanim mening!



Assalom, maktab!



**Lug'at:** Assalomu alaykum – здравствуйте,  
salom – здравствуй, привет, o'quvchi – ученик,  
o'qituvchi – учитель

*Assalom, maktab!*

Va alaykum  
assalom!

Assalomu  
alaykum!

**o'qituvchi**

**o'quvchi**

Salom! Yaxshimisan?

Salom! Yaxshiman.

Assalomu alaykum!

**So'zlashuv mashqi.**

- Salom!
- Salom!
- Isming nima?
- Mening ismim Mansur. Seniki-chi?
- Mening ismim Jasur.
- Tanishganimdan xursandman, Jasur!
- Men ham, Mansur.



Men Umidbekman.

Mening ismim  
Zumrad!

Mening ismim  
Madina!

**o'quvchilar**

# Aa

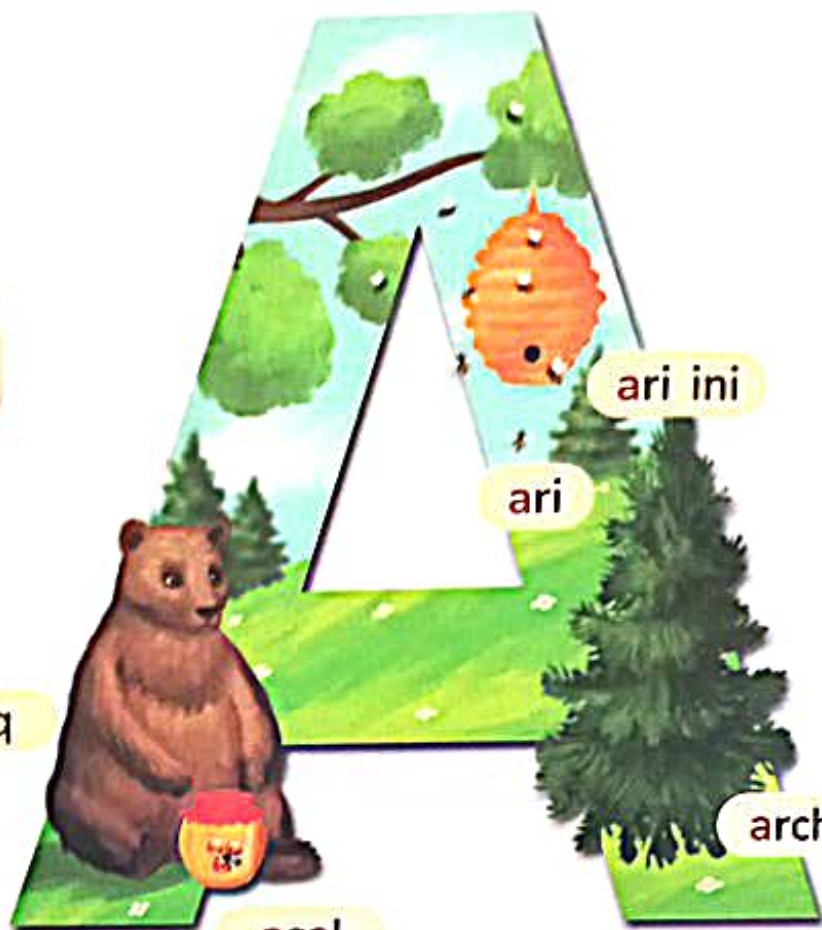


1

ayiq



asal



ari ini

ari

archa

apelsin



anor



ananas

alla



A

a

O o

O o



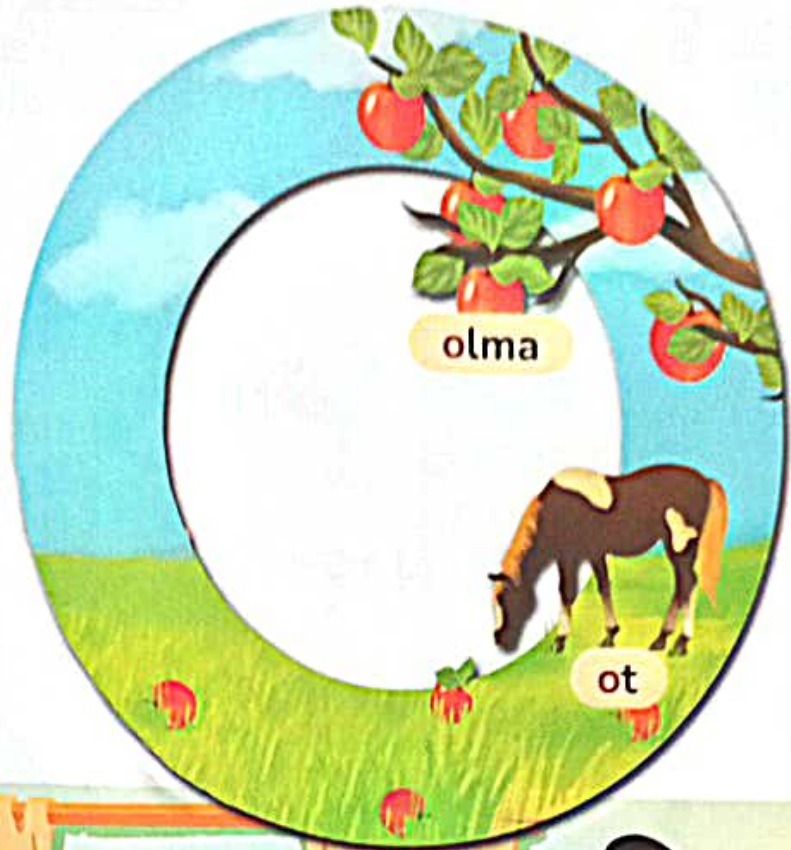
2



olxo'ri



olcha



olma

ot



bola

ona

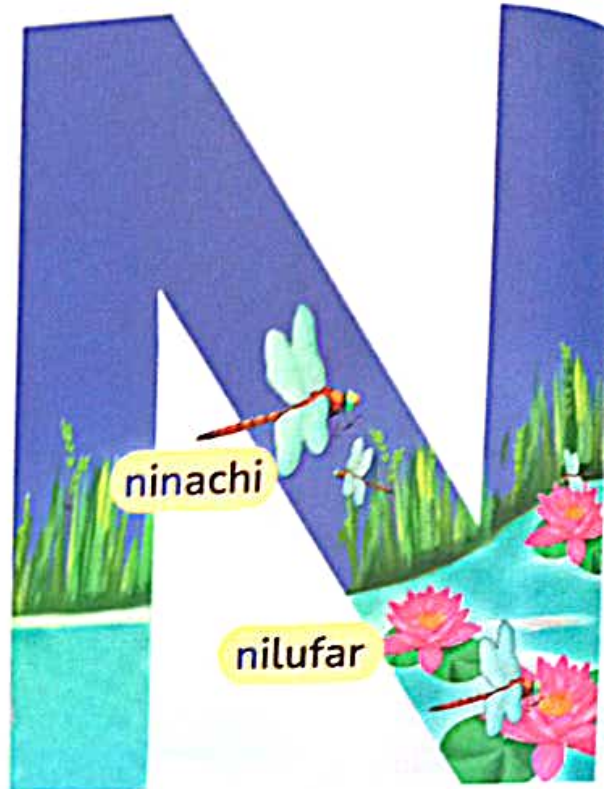
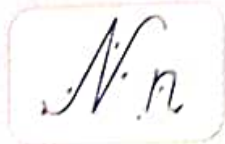


osh

O o  
O o



# Nn



- Bu nonmi?  
- Ha, bu non.

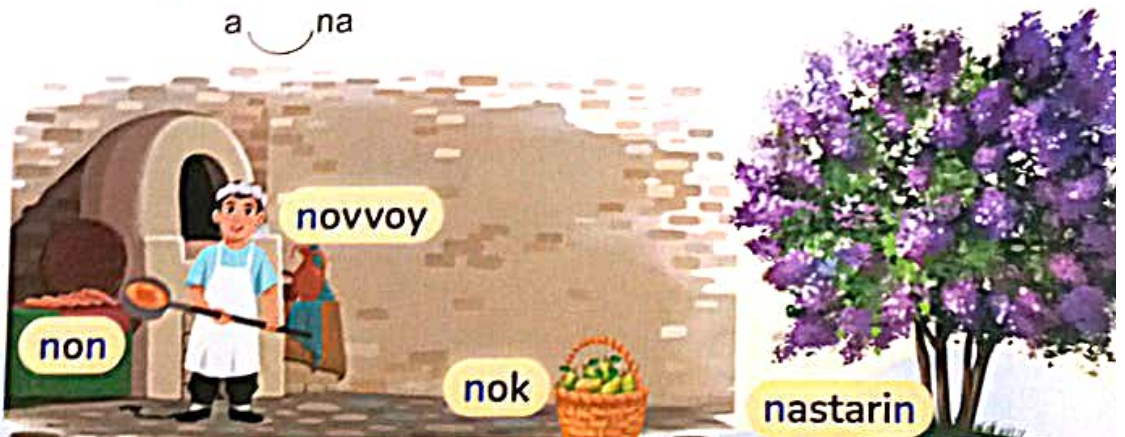
- Bu nokmi?  
- Yo'q, bu non.

o \_ na      no \_ n  
a \_ na



- Bu kitobmi?  
- Ha, bu kitob.

- Bu nonmi?  
- Yo'q, bu kitob.



*Nn*  
*non*

li

li

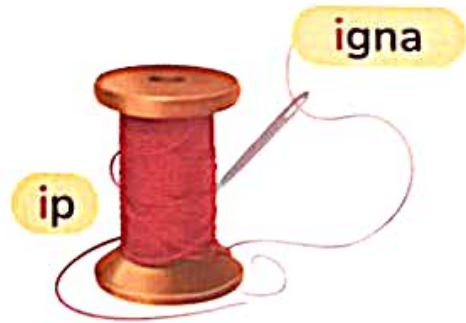
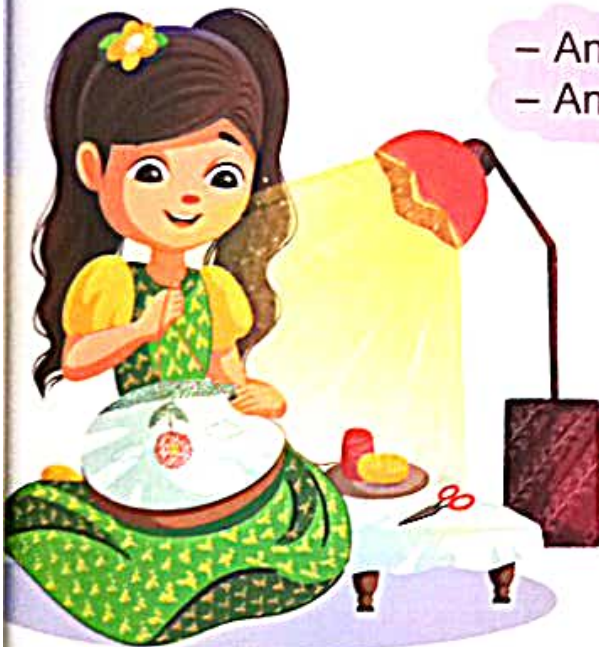


4



ildiz

- Ana ip. Ana in.  
- Ana nina.



ip

igna

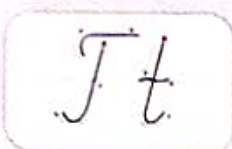
Mening ismim Ilhom.  
Men o'quvchiman.

Mening ismim Iroda.  
Men ham o'quvchiman.



li  
in

# Tt



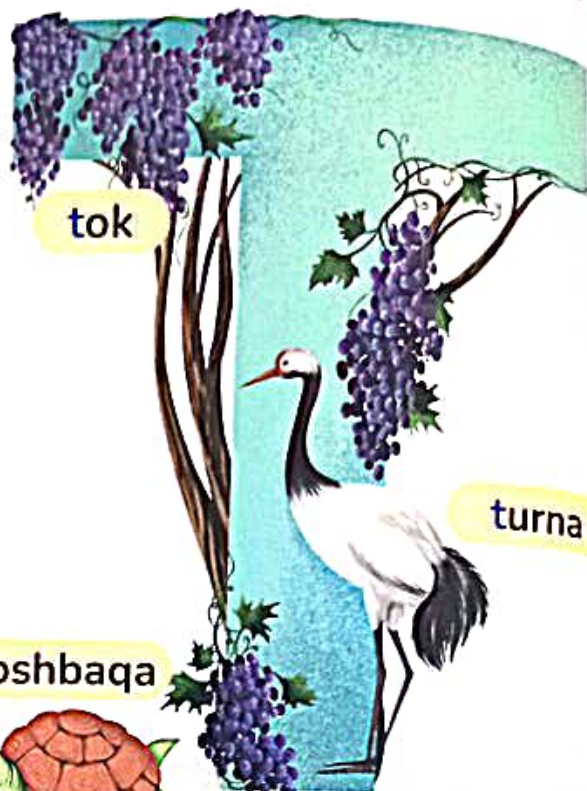
5

tarvuz



tulki

toshbaqa



tok

turna



in  
it

ot  
on

a-na  
non

o-na  
o-ta

no-ta  
ni-na



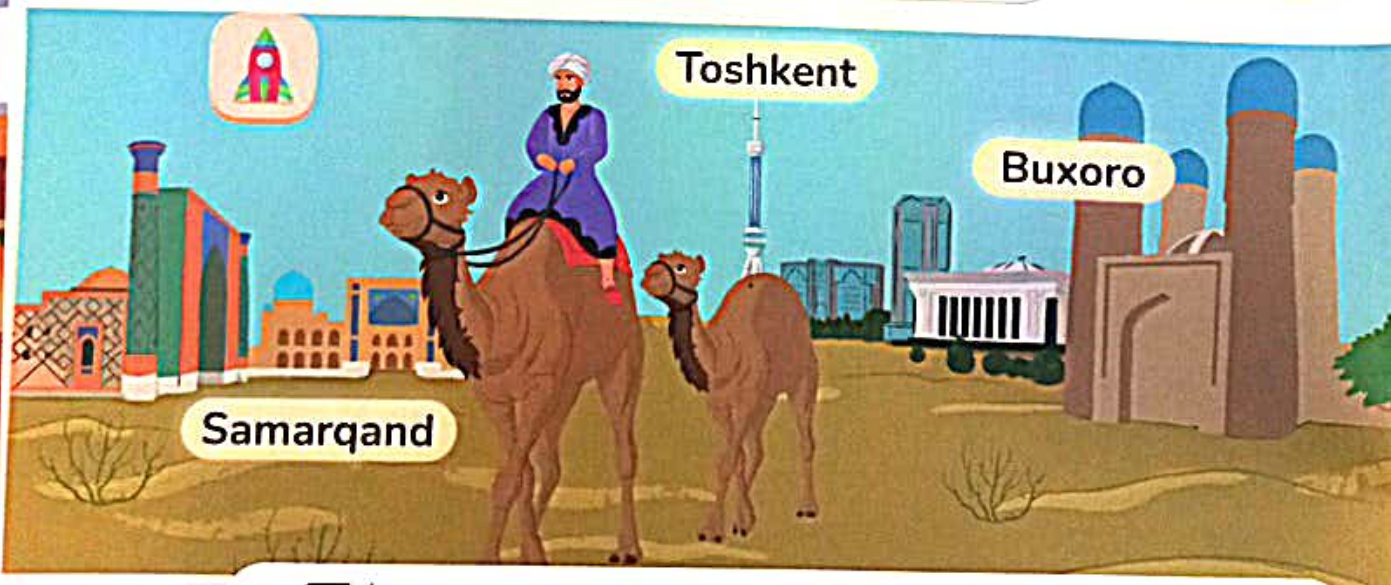
tipratikan



Toshkent

Buxoro

Samarqand



Tt

ota

# Mm

*Mm*



6



maymun

mandarin



mushuk



muz



meva



g i l a m



k a m o n

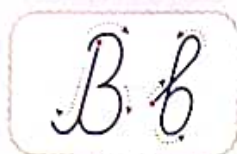


ma	tom	ma-to	Na-i-ma
mi	ta-om	ma-na	O-mon
im	om-ma	ni-ma?	Man-non

*Mm* \_\_\_\_\_

*mana* \_\_\_\_\_

# Bb



7



bo'ri



begemot



baliq

buvi



Vaalaykum assalom,  
bilag'onim!



nabira



Assalomu alaykum,  
buvijon!



bulut

bulbul

barg

bodom



beshik

Bb  
Bobo

LI

L l

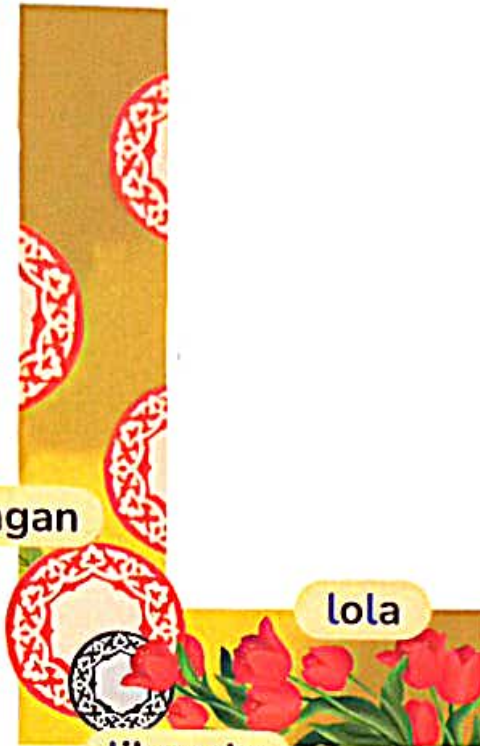


8



laylak

lagan



lola

likopcha



lavlagi



lab

til



bil	bo-la	al-la	ol-ti
lab	to-la	til-la	ol-tin
bol	ol-ma	o-i-la	bi-lim

Ota, ana  . Lola, nonni ol.

Ona, ana  , ana  .

Ll  
lola

# Kk



9



kaktus



kabutar

kamalak



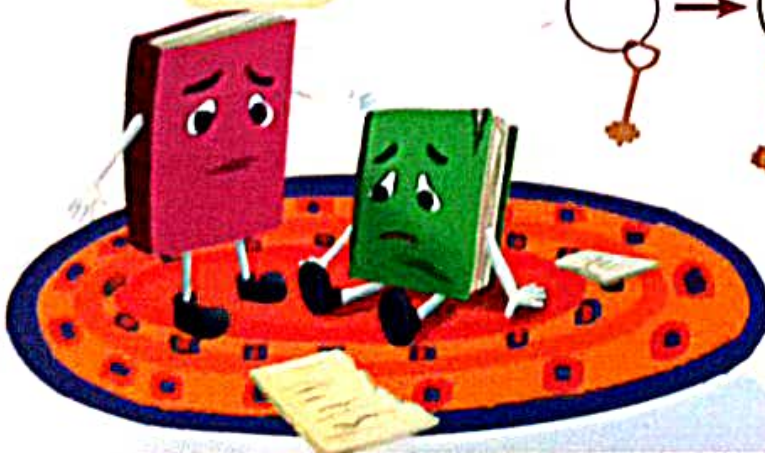
kapalak



kim?	ik-ki	ka-lit	Ka-mon
kit	kat-ta	kak-lik	Ko-mi-la
nok	kal-ta	mak-tab	Ak-mal

kitob javoni

kitob



kalit



kalitlar



kitoblar



Bb  
Bobo

# Rr



10



rubob



robot



randa

raketa



radio



bir  
rom

a-ri  
a-nor

ar-ra  
a-tir

ka-ram  
mi-no-ra

Ab-ror  
A-no-ra



Ma-na

hunarmand



randa

A-na

arra

rubob



Ll  
lola



O' o'



11

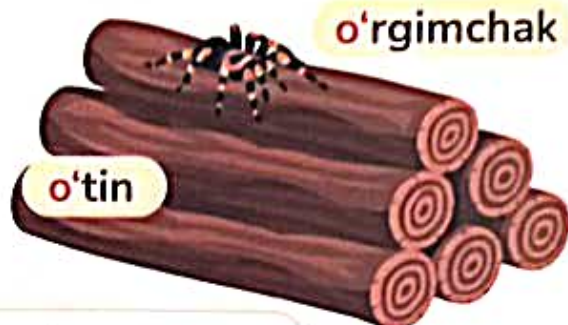


o'rdak



o'simlik

10 o'n



o'rgimchak

o'tin



o't	ko'l	bo'-ri	O'k-tam
o'n	bo'r	to'-ti	O't-kir
o'rik	to'rt	o'r-mon	Mo'mina

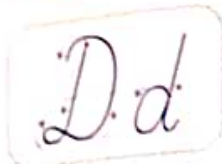


Madina o'rdaklarni sanayapti.

O'tkirda kitoblar bor.

O'o'o  
o'tin

# Dd



12



do'lana

daraxt

dala



deraza



delfin



don  
do'l

dil  
dim

do-ri  
da-la

da-nak  
do'-kon

Do-no  
O-dil



do'ppi

dono

Bu



Bu



Voy, do'ppi-ku!  
Katta  
rahmat!

Dd  
don

# Uu



uzum



13



uy

uloqcha

# 3

un



uch

ukki



un  
tut  
tun

kun  
u-ka  
tul-ki

uk-ki  
u-dum  
u-mid

tu-tun  
ru-bob  
tu-man

U-mar  
Um-mat  
U-mi-da



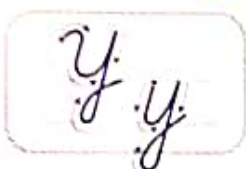
t u r n a

b u l u t

k a b u

Uu  
tun

Yy



yong'oq



yo'lbars



14



yulduz

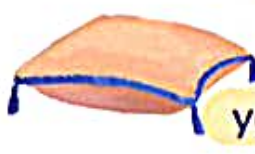
7

yetti



yog'

yelim



yosti



uy  
oy

yo'l  
yil

yon  
yurt

tu-ya  
lay-lak

Oy-din  
Lay-lo



Y+a=Ya

Ya – tuya

Y+o=Yo

Yo – yomon

Y+u=Yu

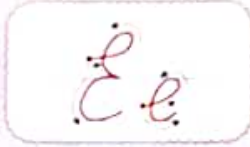
Yu – yuk, yurak

Y+e=Ye

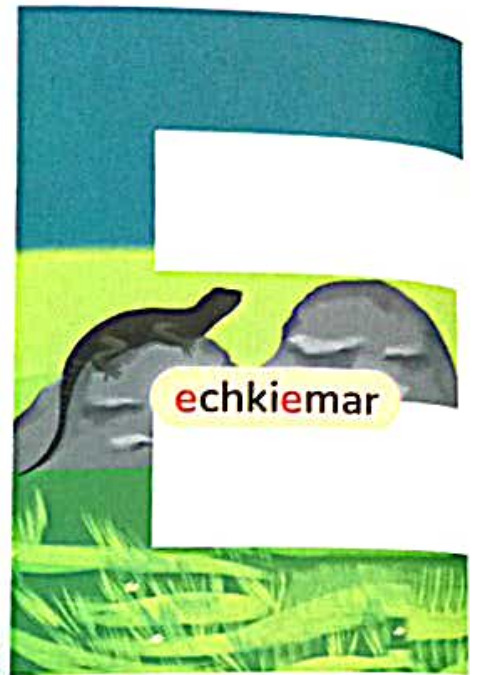
Ye – yetti, yelim

yy  
yöl

# Ee



15



echkiemar



eshik



echki



ekskavator



el  
en  
ek

men  
kel  
etak

e-kin  
e-tik  
e-lak

ke-ma  
be-da  
de-ma

El-bek  
El-no-ra  
Ota-bek



A-na

echki

ekskavator

eshik

Ana etik.  
Elbekda kema bor.



ee  
etak

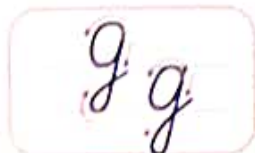
# Gg



gulzor



gilam



16



gulxan



lagan



guldasta



gugurt

Bu kim?

Bu nima?

Gulnoza gulzorda gullarga suv quydi.

Gulnoza

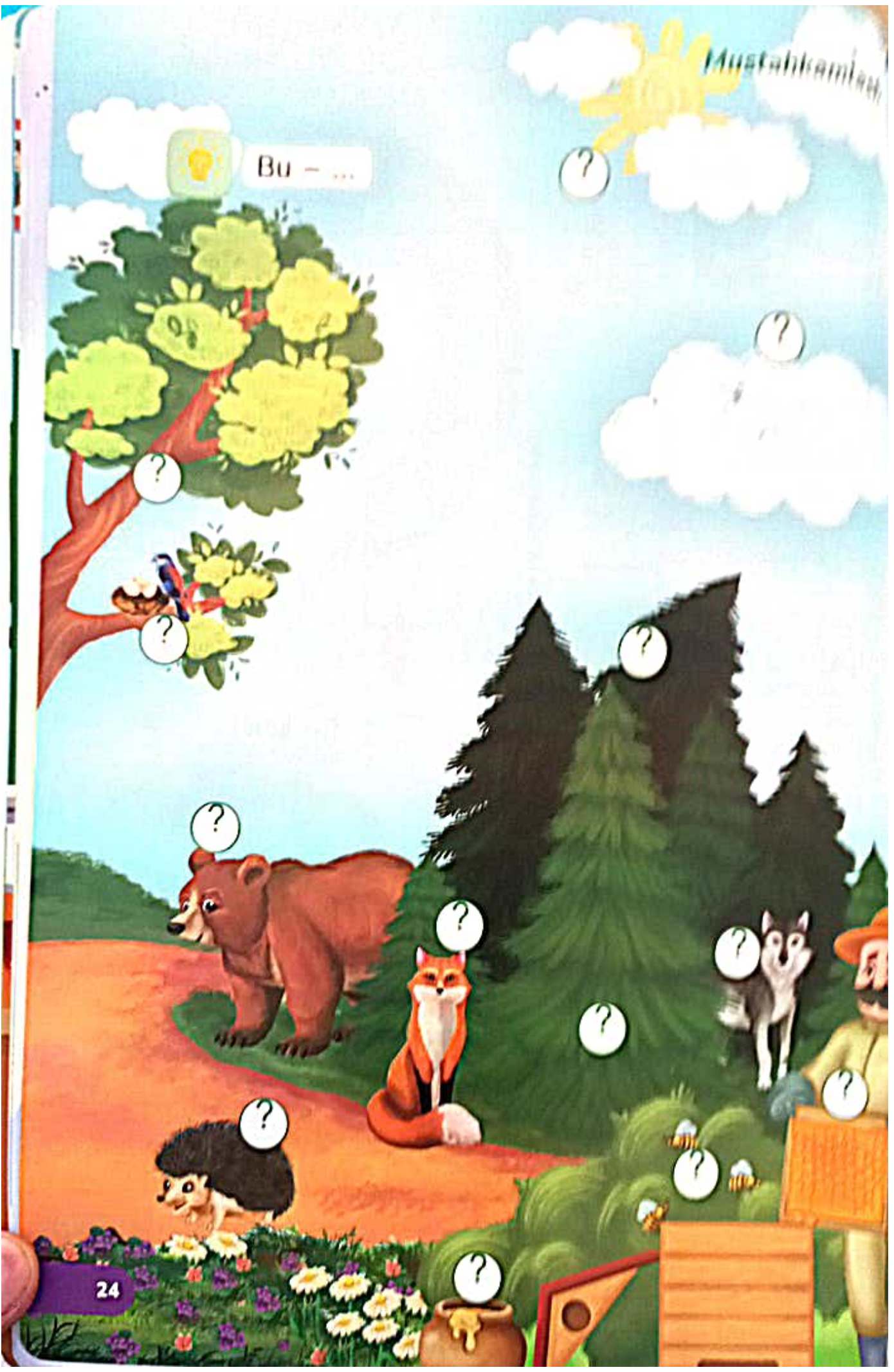
gul



Gg  
gilam



Bu - ...





A



B



D



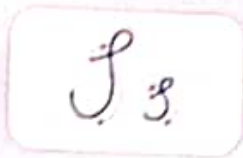


# Ss

suv



stakan



sut



sig

soyabon



sabzi



17



samolyot



somsa



soat



– Bolalar qayerda?  
– Sirk binosi yonida.



sir  
son

sirk  
sabr

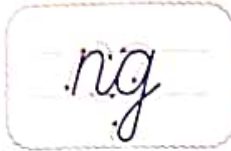
a-sal  
fo-nus

sa-riq  
as-sa-lom

Sa-i-da  
Sar-dor

Ss  
sut

# ng



bodring



shudring



18

Mana ikkita bodring. Menga bodring bering.



ong	rang	si-ngil	ko'-ngil	be-ring
tong	teng	keng	ta-nga	bod-ring



Biz birikma ikki jon,  
Maqsadimiz – bir makon.  
So'z tuzamiz rang-barang,  
Teng, keng, qarang va so'rang.



nahang



Ana u - katta nahang. Uning rangi kulrang.

ng  
bodring

# Hh



hakka

*Hh*



Bu nima?



hovuz



19



haykal



hushtak



hamyon



handalak



hol  
ohu

be-hi  
ha-yot

has-sa  
hi-ko-ya

rahmat  
mar-ha-mat

Hu-san  
Hi-lo-la



Bu kim?



hunarmand



harbiy



hamshira

*Hh*  
*hunar*

# Xx

Xx



20



xat



xo'tik



xo'roz



xanjar



xonqizi



xurmo



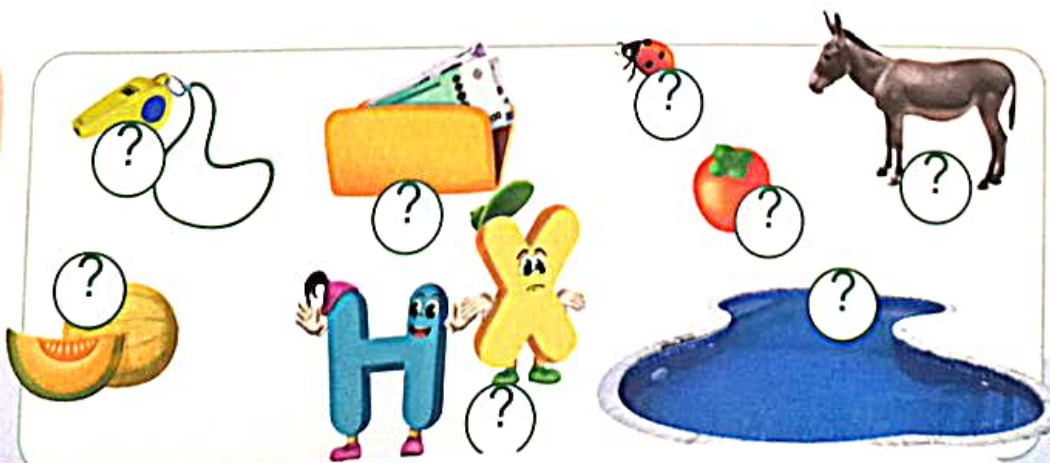
xat  
mix

xalq  
narx

xa-mir  
xo'-tik

gul-xan  
ol-ma-xon

Xon-da-mir  
Xo-si-yat

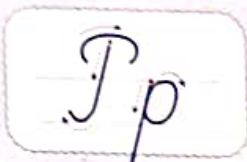


Xx

xat

Pp

pishloq



21



panda

P

palov



piyola



piyoz



ip  
i-pak  
pil-la  
pal-la  
o-pa

pan-da  
ka-pa-lak  
po-la-pon  
pi-a-ni-no  
pin-ho-na

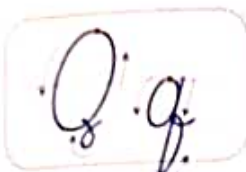


Mening kapalagim sariq rangda.

Bu mening kapalagim. U rang-barang.

Pp  
pilla

# Qq



qor

qorbola



22



qo'ziqorin



qarg'a

qalqon



qop  
aql  
qalb  
qand  
i-noq

qa-lam  
qa-dam  
qu-duq  
qal-poq  
qop-qoq



qurbaqa



quyon

qayiq



-m

-im



Bu – mening ...



Qq  
qol

# Shsh

Sh sh



shox

sham

shoir



23



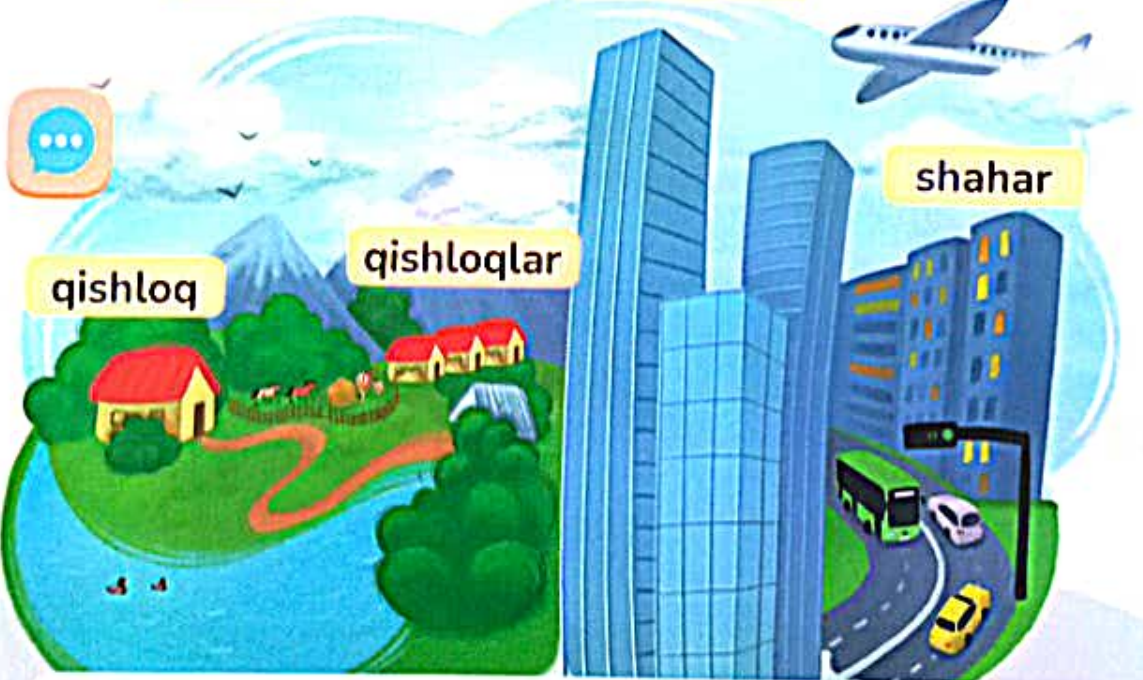
sher



shamol

sholg'om

shaharlar



qishloq

qishloqlar

shahar

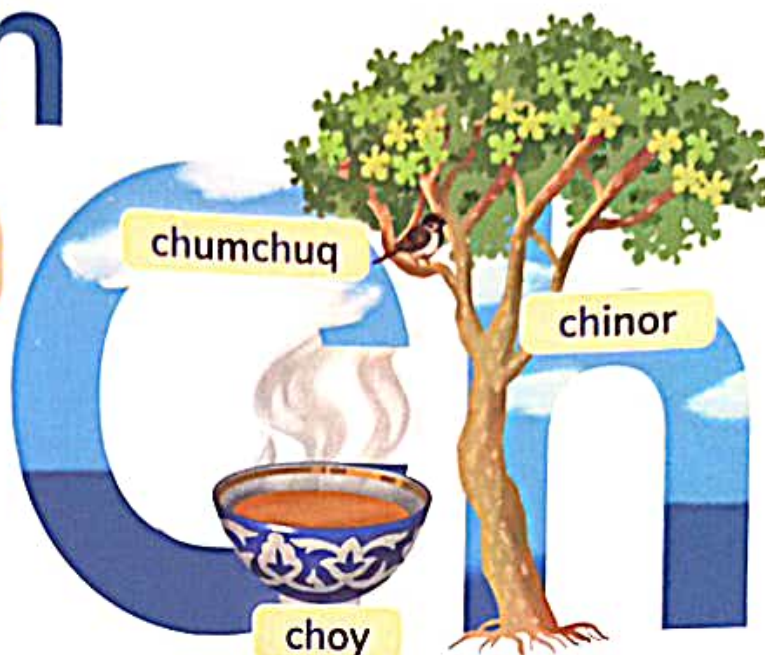
Sh sh  
shahar

# Chch

Chch



24



chuchvara



chana



chol  
cho'p

ar-cha  
cha-na

dar-cha  
ki-chik

chaq-moq  
toy-choq



chumchuq

-lar



chumoli

-lar

Chch  
chana



Jj



25



jirafa



jo'ja

jiyda



jayron



jeton



jo'va



jo'-ja	xan-jar
jiy-da	jay-ron
je-ton	jem-per
ji-yan	jo'-xo-ri



jo'xori



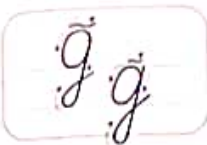
Bu sariq jo'ja.  
Jo'ja kichkina,  
Jirafa esa baland.



jemper

Jj  
jiyda

G'g'



26



g'oz

g'ildirak

g'ijjak

g'isht

yog'  
g'orbog'  
dog'g'arb  
g'o-yayon-g'oq  
g'a-zabG'ay-rat  
G'u-lom

Ola qarg'a, qora qarg'a  
 Qag'illadi o'nta qarg'a.  
 Sakkiztasi g'oyib bo'ldi,  
 Qoldi qora ikki qarg'a.

qarg'a

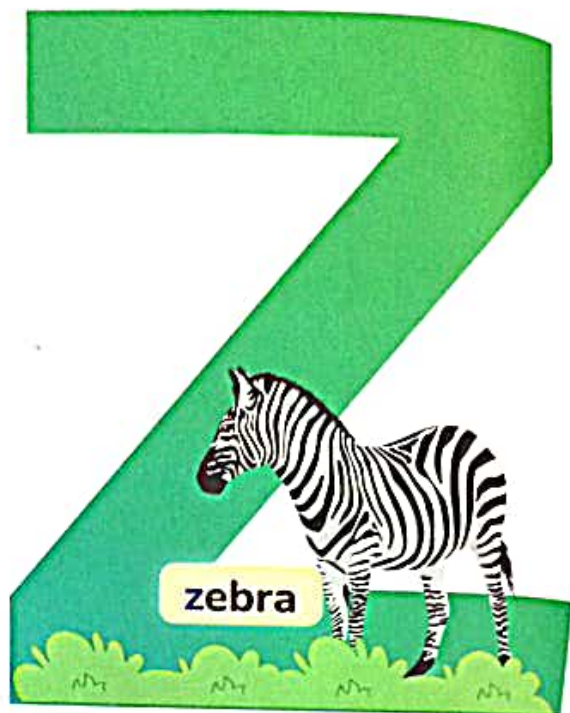
g'g'  
 g'ildirak

Zz



27

Zz



zebra



zirak

zina

zag'izg'on



uzuk



zanjir



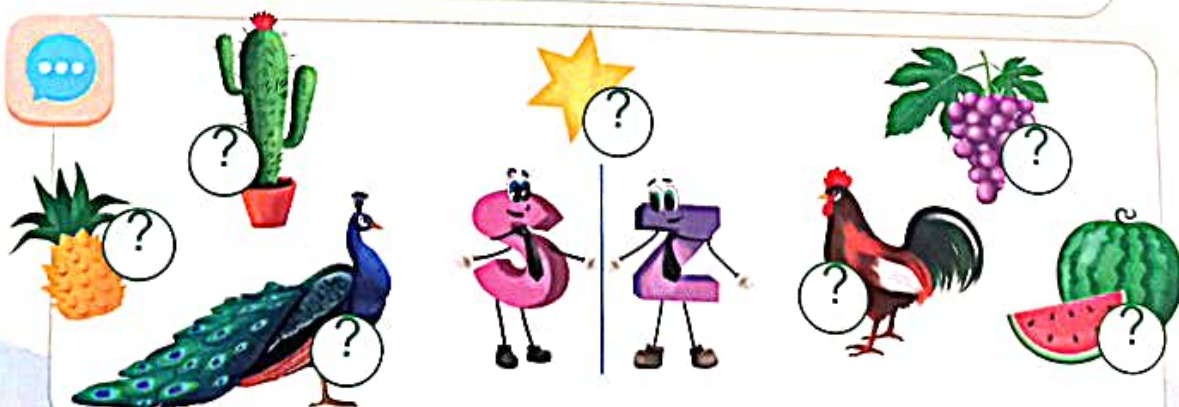
oz  
iz

zi-na  
muz

pi-yoz  
u-zum

de-ra-za  
yul-duz

Zum-rad  
Za-far



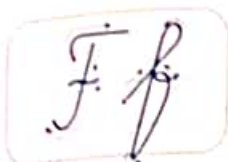
Zz

zina

Ff



28

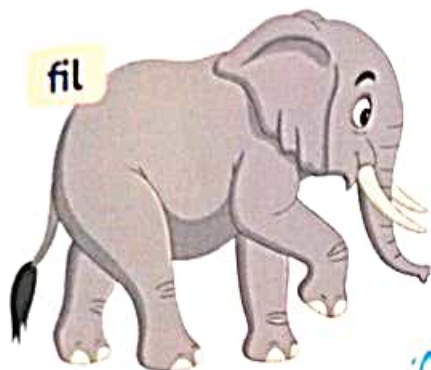


film

fonar

fotoapparat

fil



favvora



pufak



flamingo



Xayr, Farangiz. Ko'rishguncha.

Xayr.



fan	qulf
sinf	pu-fak
fasl	daf-tar
film	foy-da-li

Ff  
fil

V v

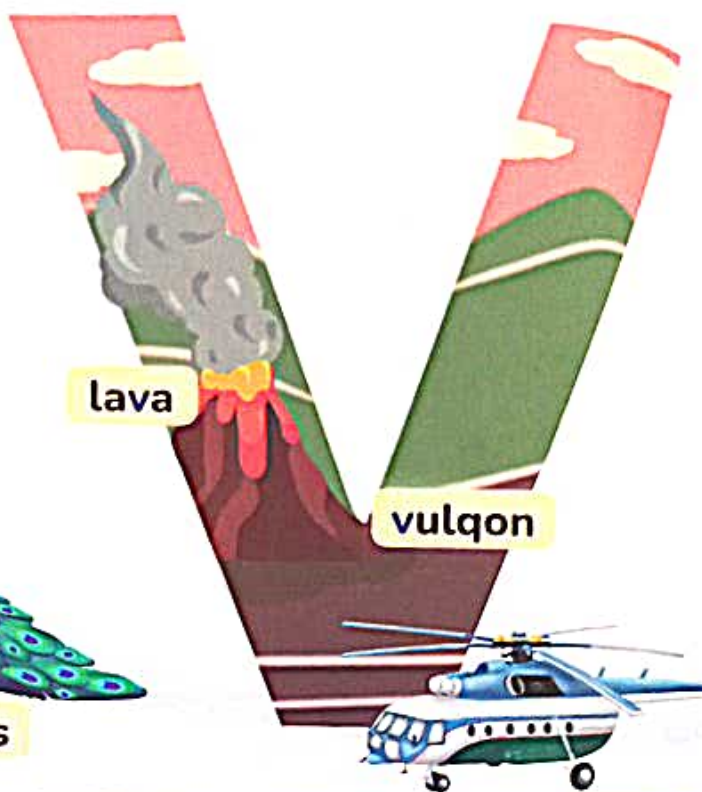
V v



29



tovus



lava

vulqon

vertol



va  
suv

vaqt  
bu-vi

jo'-va  
me-va

Va-tan  
sa-vol

Va-li-jon  
Va-si-la



varrak

Ana, varrak!

Mana, varrak!

Bu sening varraging.

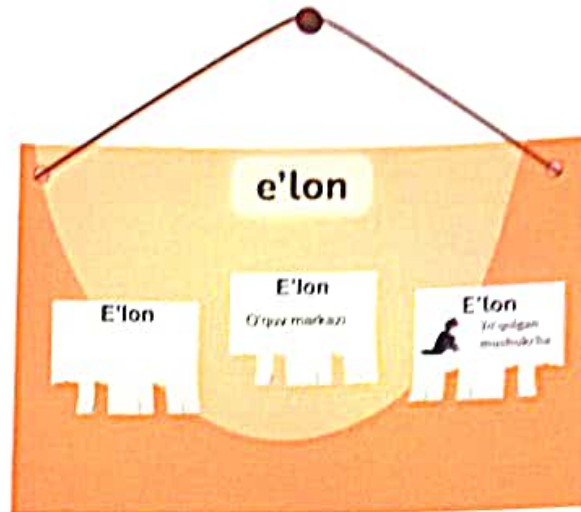
Bu mening varragim.



V v  
vaqt

'

Tutuq belgisi



na'matak



sa'va



a'lo	da'vo	ma'no	jur'at	Ra'no
she'r	e'lon	a'lochi	ne'mat	Tal'at

A'zam va Ra'no a'lochi o'quvchilar. Ular e'lon bo'yicha tadbirga bordilar. She'riyat bahsida Ra'no g'olib bo'ldi.



she'r





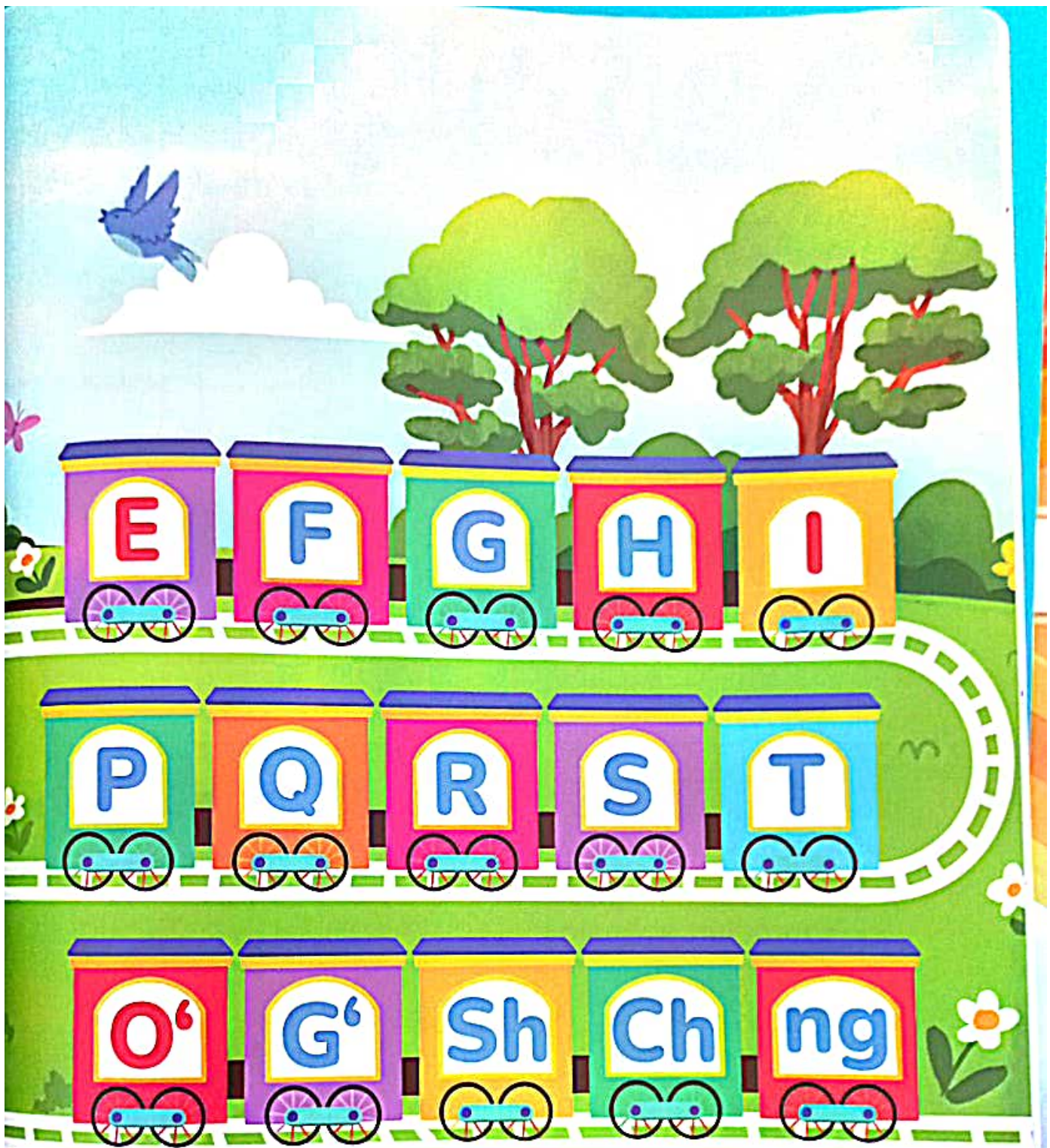


# ALIFBO



Alifbeda necha harf?  
O'yla aqling qilib sarf!  
Go'yo ko'zi, burni bor,  
Har bir harfning o'rni bor.

Har bir harf buyuk er  
Har biri juda zarur.  
Adashtirmagin zinhof  
Savod senga bo'lsin



**Zumrad va  
Qimmat**





## Topishmoqlarni toping!

– To'ni silliq tuki yo'q,  
Hammasi to'q, po'ki yo'q.  
Ichi qizil, ko'ki yo'q,  
Uni cho'qolmas chumchuq.  
Bu nima, qizim Qunduz?  
– Bumi, dadajon... .



--	--	--	--	--

– Marjon-marjon yumaloq,  
Yaproqlari shapaloq.  
Qora, qizil, sariq, oq,  
Yeb ko'rmasdan o'ylab boq.  
Sen ayt, Mamlakat qizim,  
– Bumi, dadajon... .



--	--	--	--	--

Murabnosi mazali.  
Palovga bossa bo'lar,  
Podvalga ossa bo'lar.  
Tishlab ko'rib ayt, Mehri,  
– Bumi, dadajon... .



--	--	--	--

– Mayda yoqutday qizil,  
Shirin, nordon xilma-xil.  
Qalin, taxir po'sti bor,  
Hamma yerda do'sti bor.  
Sen ayt-chi, qizim Gulnor,  
– Bumi, dadajon... .



--	--	--	--





Qish fasli haqida nimalar deyish mumkin?



### Yangi yil salomi

Yangi orzu, yangi shon,  
Tilaklari bir jahon.  
Dunyo bo'lsin deb omon,  
Kulib kelgan yangi yil,  
Dil to'ridan bir olam  
Salom senga, assalom!

Bag'ri to'la quvonch, ba  
Mangu tinchlik qilib ahd.  
Yigitday g'ayrat-u shahd  
To'lib kelgan yangi yil,  
Qalb to'rida bir olam  
Salom senga, assalom!

Qambar Ota



Q I      R

Q      B O'      N

Q      L      Q

R      A

Q O' L

Q O R



**Yangi yil oldidan**





## Tovush

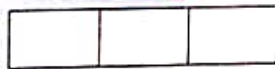
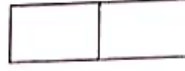
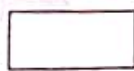
Unli tovush



Undosh tovush



Bo'g'inlarga bo'ling va bir so'z bilan ifodalang.



Yer tagida yetilar,  
Ko'p vitaminli bo'lar.  
Shirasi bor, lek tuzsiz,  
Palov pishmaydi usiz.



Kech kuzgacha uzilmas,  
To yozgacha buzilmas.  
Derlar ming dardga davu,  
Uning nomidir...



## Salomlashish

assalomu	assalamu	assalomu	ассалому	ассалому
alaykum	alaykim	алайкум	алайкум	алайкум
salom	salam	салам	сәлем	салом
o'quvchi	oqiwshi	оқувчи	оқушы	хонанда
o'qituvchi	oqitwshi	оқитувчи	муғалим	муаллим

## A

alla	hayyiw qosiqi	hüwdi	алдей	әлди	алла
ananas	anapas	anapas	ананас	ананас	ананас
anor	anar	anar	анар	анар	анор
apelsin	apelsin	apelsin	апелсин	апелсин	апелсин
archa	arsha	ýolka	балаты	шырша	арча
ari	harre	ary	аары	ара	ору
ari ini	harre uyasi	arynuñ hini	аарынын уясы	араның уясы	хонаи ору
asal	pal	bal	бал	бал, есел	асал
ayiq	ayw	ayw	аю	аю	хирс

## O

olma	alma	alma	алма	алма	себ
osh	palaw	palaw	палоо	палау	палов
olxo'ri	qareli	garaly	кара ерук	алхоры	гурдолу
olcha	shiyе	ülje	чие	шие	олуча
ona	ana	ene	апа	ана	модар
bola	bala	çaga	бала	бала	бача
ot	at	at	жылкы, ат	ат	асп

## N

ninachi	iynelik	iynelik	ийнелик	инелик	сүзанақ
nilufar	nilufar	lotos (gül)	лотос (гүл)	лотос (гүл)	нилуфар (гүл)
novvoy	nanbay	çörekçi	наабай	наубайшы	новвой
nastarin	siren güli	siren	сирень	бөртегүл	настарин



Lug'at	Sózlík	Словарь	Sözlük	Сөздүк	Сөздік	Лугат
<b>N</b>						
nón	nan	хлеб	çörek	нан	нан	чон
nok	almurt	груша	amrut	алмурут	алмурут, нөк	чок
<b>I</b>						
igna	iüne	игла	iññe	ийне	ийне	сүзан
ildiz	tamir	корень (дерева)	kök	тамыр (дарак)	тамыр (агаш)	реши
ip	abaaq, jip	нитка	sarak	жип	жип	ришта
<b>T</b>						
tok	jüzim	виноград	üzüm	жүзүм	жүзүм	энүр
toshbaqa	tasbaqa	черепаха	ruşbaga	ташбака	ташбака	сэнтушт
tarvuz	ğarbız	арбуз	ğarvuz	дарбыз	карбыз	тарбуз
turna	tırna	журавль	durna	турна	тырна	турна
tipratikan	kirpitiken	ёж	kirpi	кирпи	кірпі	хорлуштак
<b>M</b>						
maymun	maymıl	обезьяна	maýmın	маймыл	маймыл	маймун
meva	miywe	фрукт	miwe	мева	жеміс	мева
muz	muz	лёд	buz	муз	муз	яһй
mushuk	pishiқ	кот (кошка)	pişik	мышык	мысык	гурба
gilam	gilem	ковёр	haly	килем	кілем	гилам
kamon	oq-jay	лук (оружие)	yaу, kemaп	жаа (жебелери менен)	садак (жебелери бар)	камон
<b>B</b>						
bulut	bult	облако	bulut	булут	булт	абр
barg	japıraq	лист	yarraq	жалбырак	жалпырак	барг
beshek	besik	колыбель	sallaпçak	бешик	бесик	гахвора
bulbut	bülbüt	соловей	bıbbıl	булбул	булбул	булбул

begemot baliq buvri nabira bodom	begemot baliq kempir ara aqliq badam	begemot ryba babushka vnuq (vnuчка) mindaľ	begemot balyk choң эне небере бадам	begemot balyk эже немере бадам	begemot MOXHA бобо набера бодом
<b>L</b>					
lavlagi	láblebi	свёкла	қызылча	қызылша	лаблабу
likorcha	kishkene tarelka	блюдечко	талиңке	төрелке	ликопча
lagan	jalraq tabaq	ляган	илеген	леген	лаган
lola	lala gúl	тюльпан	жоогазын	қызғалдақ	лола
til	til	язык	тил	тил	забон
lab	erin	губы	эрин	ерин	забон
laylak	láylek	аист	илегилек	дегелек	лайлак
olti	alti	шесть	алты	алты	шаш
oltin	altin	золото	алтын	алтын	тилло
bilim	bilim	знание	билим	билим	илм
<b>K</b>					
ikki	eki	два	эки	эки	ду
katta	úiken	большой	чоң	үлкен	калон
kalta	kelte	короткий	кыска	қысқа	кўтох
kalit	gilt	ключ	ачкыч	кілт	калит
kaklik	keklik	кеклик	кекилик	кекілік	кабк
maktab	mektep	школа	мектеп	мектеп	мактаб
kabutar	kepter	голубь	көгүчкөн	көгершін	кабўтар
kamalak	ayqulaq	радуга	күн желеси	кемпірқосақ	рангинкамон
kaktus	kaktus	кактус	кактус	кактус	кактус
kapalak	gúbelek	бабочка	көпөлөк	көбелек	шабларақ
kitob javoni	kitap taqlaytuđın tekshe	книжная полка	китеп текчеси	китеп сөресі	чевони китоб

# Луғат

# Сөздүк

# Сөздүк

# Sözlük

# Словарь

# Sózlík

# Luğ'at

## R

arra	ара (аслап)	араа	буçуу (gural)	пила (инструмент)	pishqi
atr	әтир	атыр	atır	духи	átir
karam	орамжалырак	капуста	kelem	капуста	karusta
minora	мунара	мунара	minara	минарет (башня)	minara
radio	радио	радио	radio	радио	radio
rubob	рубаб (муз. аслап)	рубаб	rubap	рубаб (муз. инструмент)	rubab
ganda	сүргі (құрылыс құралы)	сүргү	(saz guraly) guranka	рубанок (стр. инструмент)	múshrende
robot	робот	робот	robot	робот	robot
hunarmand	қолөнерші	қол өнерчу	hünärment	ремесленник	ónerment

## O'

o't	шөп	чөп	ot	трава	shóp
o'n	он	он	on	десять	on
o'rik	өрік	өрік	erik	урюк	erik
ko'l	көл	көл	köl	озеро	kól
bo'r	бор	бор	hek	мел	por
to'rt	төрт	төрт	dört	четыре	tórt
to'ti	тотықұс, тоты	тоту қуш	totuquş	попугай	toti qus
o'rmon	орман	токой	tokaı	лес	toğay
o'rdak	өрдек, үйрек	өрдек	ördek	утка	úyrek
o'rgimchak	ермекші	жергемүш	möy	паук	órmekshi
o'simlik	өсімдік	өсімдүк	ösümlik	растение	ósimlik
o'tin	отын	отун	odun	дрова	otin

## D

do'lana	долана	долоно	ýemşen	боярышник	dolana
delfin	дельфин	дельфин	delfin	дельфин	delfin

daraxat  
do'ppi  
dono

ayul  
taqiyu  
danishpan

daraxat  
dono  
daraxat  
dala

daraxat  
dono  
daraxat  
dala

daraxat  
dono  
daraxat  
dala

daraxat  
dono  
daraxat  
dala

daraxat  
dono  
daraxat  
dala

daraxat  
dono  
daraxat  
dala

daraxat  
dono  
daraxat  
dala  
don  
do'l  
dil  
dim  
dori  
danak  
do'kon

ayul  
taqiyu  
danishpan  
terek  
atiz, otlaq jer  
dan  
burshaq  
kewil  
qarigiq  
dari  
dane  
dukan

daraxat  
dono  
daraxat  
dala  
lug, pole  
zerno  
grad  
dusha  
dushniy  
lekarstvo  
kostochka  
magazin

daraxat  
dono  
daraxat  
dala  
dan  
grad  
dil  
tumchukturgan aba  
dari  
danek  
dekun

daraxat  
dono  
daraxat  
dala  
dan  
grad  
dil  
tumchukturgan aba  
dari  
danek  
dekun

daraxat  
dono  
daraxat  
dala  
dan  
grad  
dil  
tumchukturgan aba  
dari  
danek  
dekun

daraxat  
dono  
daraxat  
dala  
dan  
grad  
dil  
tumchukturgan aba  
dari  
danek  
dekun

daraxat  
dono  
daraxat  
dala  
dan  
grad  
dil  
tumchukturgan aba  
dari  
danek  
dekun

U

un  
tut  
tun  
kun  
uka  
tulki  
ukki  
udum  
umid  
tutun  
tuman  
uloqcha  
uzum  
uch

un  
tut terek  
tun  
kun  
ini, uke  
tulki  
baywli  
urp-adedet  
umit  
tutin  
rayon  
ilaq  
juzim  
ush

мука  
тутовое дерево  
ночь  
день  
младший брат  
лиса  
сова  
обычай (обряд)  
надежда  
дым  
район  
козлёнок  
виноград  
три

un  
tut agaj  
gije  
den  
ini  
tilki  
bayguş  
dap-dessur  
umyt  
tusse  
rayon  
owlak  
uzum  
uş

un  
tyt  
tun  
kun  
ini  
tulku  
uku  
urp, salt  
umyt  
tutin  
rayon  
ulak  
juzum  
uch

ун  
тут ағашы  
түн  
күн  
ини  
түлкі  
үкі  
әдет-ғұрып  
үміт  
түтін  
аудан  
лақ  
жүзім  
уш

орд  
тут  
шаб  
руз  
додар  
рубох  
уккй  
урф  
умед  
дуд  
нохия  
бузича  
ангур  
се